

Hindamine ja vastused 8. klassile

1. Vasta küsimustele kliimadiagrammide põhjal.

Mille poolest sarnaneb Lissaboni ja Perthi kliima? Põhjenda.

Max 4 punkti

Ühe sarnasuse nimetamine annab 1 punkti. Kokku max 3 punkti. Õige põhjendus annab 1 punkti.

- 1) Kuude keskmised temperatuurid jäävad 10-20° C vahele.
- 2) Kuude keskmiste temperatuuride amplituud on väike, ca 10 kraadi.
- 3) Sademete hulk on praktiliselt võrdne (Perth 704 mm ja Lissabon 702 mm).
- 4) Sajab peamiselt talveperioodil.

Põhjendus: mõlemad kohad asuvad lähistroopilises kliimavöötmes, ookeani ääres.

Lähistroopilises kliimavöötmes on suvel troopiline õhumass, talvel parasõhumass.

Mille poolest erineb Lissaboni ja Perthi kliima?

Max 4punkti

Ühe erinevuse nimetamine annab 1 punkti, samuti selle erinevuse põhjendamine.

- 1) Perthis on aasta keskmised temperatuurid pisut kõrgemad, sest Perth asub ekvaatorile lähemal.
- 2) Aastaajad on vastupidi/ kui Lissabonis on suvi, siis Perthis on talv, sest Perth on lõunapoolkeral. Perthis sajab peamiselt perioodil maist augustini ja Lissabonis oktoobrist märtsini, sest põhja- ja lõunapoolkeral on talveperiood eri ajal jms.

2. Vali väidete hulgast need, mis iseloomustavad Lissaboni või/ja Perthi. Kirjuta linna nime juurde tähed, mis tähistavad seda linna iseloomustavaid fakte/väiteid.

Max 7 punkti

Iga õigesti tehtud valik annab 1 punkti. Variant E peab valikust välja jääma. Kui E on osutunud valituks läheb 1 punkt maha, ehk siis kõikide ülejäänud õigete vastuste korral saab õpilane sel juhul 6 punkti.

A) keskpäeval paistab päike lõunasuunast; B) keskpäeval paistab päike põhjasuunast; C)võib esineda tugevaid maavärinaid; D)päike tõuseb idast ja loojub läände;E)päike tõuseb läänest ja loojub itta;F)viinamarjakoristus kestab veebruarist märtsini; G)sadamalinn veerikka jõe suudmes.

Lissabon:A); C); D); G) Perth:B); D); F)

3. Kui Sinu eesmärgiks oleks reisida Tallinnast võimalikult kaugele, kuhu peaksid siis reisi ette võtma? Põhjenda.

Max 2 punkti

Kahe punkti väärilised on järgmised vastused:

- a) Reis tuleks sooritada piirkonda, mille koordinaadid on: 59-59°30' S 175-176°W, see on nõ Tallinna vastaspunkt maakeral.
- b) Reis tuleks sooritada Vaikse ookeani lõunaossa, piirkonda, mis jääb Uus-Meremaast umbes 2000 km kagusse.

Ühe punkti väärilised on vastused: Uus-Meremaale või Antarktisele Rossi mere piirkonda.

Vastus: Antarktikasse annab 0 punkti.

4. Milline joonis (A, B või C) iseloomustab Andide, Islandi ja Himaalaja teket? Põhjenda.

Max 6 punkti

Joonise seostamine õige kohaga annab 1 punkti ja õige põhjendus samuti 1 punkti.

Andide teket iseloomustab joonis C, sest sellel on kujutatud ookeanilise ja mandrilise laama kokkupõrget.

Islandi teket iseloomustab joonis A, sest sellel on kujutatud ookeaniliste laamade lahknemist./ laamade eemaldumist.

Himaalaja teket iseloomustab joonis B, sest sellel on kujutatud mandriliste laamade kokkupõrget.

5. Iga õigesti ja põhjalikult antud selgitus annab 2 punkti.

Max 6 punkti

A) Miks on Andides palju tegutsevaid vulkaane, Himaalajas aga mitte?

Vulkaanid on iseloomulikud piirkondadele, kus ookeaniline laam sukeldub mandrilise alla. Seal tungib magma maakoore, tekitades võimsaid vulkaanipurskeid. Himaalajas on kahe mandrilaama kokkupõrke tulemusena maakoore väga paks, mis takistab vulkaanide teket jms.

B) Miks leidub mereorganismide fossiile Himaalaja mäestikus 4000 m kõrgusel?

See piirkond on kunagi olnud merepõhi, mis laamade kokkupõrke tagajärjel on mäestikuks kurrutatud jms.

C) Miks Islandi keskosas on kivimid nooremad kui ida- ja läänerannikul?

Islandi keskosas tekib pidevalt maakoort ehk kivimeid juurde, lääne- ja idarannik on aga laamade liikumise tõttu maakoore tekkepiirkonnast eemale nihkunud jms.

6. Võrdle rahvastiku paiknemist Rootsis ja Alžeerias. Too välja sarnasuste/erinevuste peamised põhjused.

Max 6 punkti

Ühe sarnasuse/erinevuse esitamine koos põhjendusega annab 2 punkti.

sarnasuse/erinevuse	põhjendus
Mõlemas riigis paikneb rahvastik väga ebaühtlaselt Rootsis on asustus koondunud lõunaossa ja Põhja-Rootsis Läänemere rannikule	Asend mere rannikul / läänemere ja Vahemererannik. Paremad võimalused liiklemise rannikutasandikud, niiskem kliima
Riigis on inimtühjad alad Põhja-Rootsis. Alžeerias on inimtühi lõunaosa	Rootsis mäestikud ja tundra alad/polaarjoone tagused alad, Alžeerias kõrbed
Rootsis on mäestik hõredalt asustatud, Alžeerias On mäestikud tihedalt asustatud jms	Alžeerias on mäestikes niiskem kliima jms

7. Kirjuta pildile sobivasse kohta kümme geograafiamõistet.**Max 5 punkti**

Üks pildile õigesse kohta kirjutatud mõiste annab 0,5 punkti.

Võimalikud variandid: 1) mägi; 2) mäeahelik, 3) mäestik; 4) nõlv; 5) jõeorg; 6) jõgi; 7) laugveer; 8) pörkeveer; 9) saar; 10) harujõgi; 10) leetseljak; 11) asula, küla; 12) terrasspõllud, põllud; 13) maastik; jms.

Mis piirkonnas on pilt tehtud? Tee õige valik ja põhjenda seda.**Max 2 punkti**

Õige valik **B) Bhutanis** annab 1 punkti ja põhjendus samuti 1 punkti.

Baffini saar ja Taimõri poolsaar on karmi külma kliima tõttu äärmiselt hõreda asustusega ja neis piirkondades ei kasvatata põllukultuure. Pilt on tehtud Bhutanis, mis jääb Himaalaja madalamasse ossa.

8. Kas joonisel kujutatud olukord valitseb aprillis-juunis või detsembris-veebruaris. Põhjenda.**Max 2 punkti**

Õige otsus koos põhjendusega annab 2 punkti. Õige otsus annab 1 punkti ja põhjendus, kus on välja toodud olukorra seos päikese asendiga, annab samuti 1 punkti.

Joonis iseloomustab **olukorda aprillis-juunis, sest siis on päike seniidis põhjalaiustel.**

Iseloomusta ilma lõunapoolkera lähisekvatoriaalses vöötmes joonisel kujutatud perioodil.

Max 2 punkti

Lõunapoolkera lähisekvatoriaalses vöötmes valitseb kuivaperiood. Umbes poole aasta jooksul sajab väga harva või üldse mitte. Päevased temperatuurid on kõrged, keskpäeval üle 20° C jms.

Nii temperatuuri kui ka sademete iseloomustamine annab kumbki 1 punkti.

9. Lennuk startis linnast, mille koordinaadid on 33°S 71°W ja maandus linnas, mille koordinaadid on 15°S 48°W.**Max 6 punkti**

Mis linnast startis lennuk? Santiagost – 1 punkt.

Iseloomusta selle linna asukohta: Santiago asub lõunapoolkeral lähistroopilistel laiustel, sisemaal, Andides, mäeahelike vahelises orus jms.

2 punkti vääriline on vastus, milles on nimetatud vähemalt kaks Santiago asukohta iseloomustavat fakti. **2 punkti**

Mis linnas lennuk maandus? Brasílias – 1 punkt.

Mis loodusvööndis lennuk maandus? Savannis – 1 punkt.

Kui suur on nende linnade vahemaa? 3000 km +/- 200 km annab 1 punkti; kuni +/- 400 km annab 0,5 punkti.

10. Nimeta võimalikult täpselt Maa piirkond, kus täna, 16. novembril valitseb polaarpäev?

Max 2 punkti

Polaarpäev valitseb lõunapoolusel ja selle ümbruses, kuid ei ulatu lõunapolaarjooneni. 1p

Õpilane võib ka ligilähedase laiuskraadi väljapakkuda (70-75) 72 kraadi lõunalaiust 2p

11. Tallinnas on 16. november ja kell on 12.00. Mis kuupäev ja kellaaeg on samal hetkel Bogotas?

Max 2 punkti

Bogotas on 16. november, kell 5.00. Õigesti määratud kuupäev annab 1 punkti ja kellaaeg samuti 1 punkti.

12. Mis loodusvööndis on need pildid tehtud? Savannis – 2 punkti.

Max 2 punkti

Kirjuta mõlema pildi kohta täpsemalt, mida seal kujutatakse.

Max 2 punkti

Esimesel pildil on termiidipesa – 1 punkt.

Teisel pildil inimeste elamu või küla. – 1 punkt.

Kokku 60 punkti